

RIKSARKIVAREN

ÅRSMELDNING *för* ARKIVVERKET

2011

Forsiden: Gjennom mer enn 152 år hadde dronningen rett til alle ferskvannseperler som ble fisket i de norske elvene. Temaet belyses i en artikkel i Arkivmagasinet 3/1, hvor dette kartet er vist. Det har teksten "Aftegnelse ud Almindelighed Ofver Een Perle-Elv udj Norge, som udviser Perleskalernis beskaaffenhed."

1817
May 28
Kjendes for Det:
Ole Olsen Sparrebaas og Christian Pedersen
for at indkjøbt til Arendal i Christiania 20 Indtægter
for sin egen og 2 Mandes. Debt derom er
kommet derved som med Magt og Raad. In
betalt og alle de tillatte Vin og Brændelæs
vorfæmmer Porsaaes, Speger og Rejersen Omdahls
Ole Olsen Sparrebaas og Christian Pedersen. De
lund nu for alle og alle for nu i Salarius
til Peter for Overkriminalretten i Hjørring
Advocat Hans 20 Indtægter, og de Dejen
for for samme til Overkriminalretten i Hjørring
Advocat Hans 20 Indtægter. Udvalgt som Løn
indtægter og Hjørring Advokat Hjeltn at
betalt til Christiania bys Indtægter 40 Indtægter
uden

Arkivmagasinet 3/1 omtaler kornoppløpet i Arendal i 1813. Saken om oppløpet var den siste som ble behandlet i Overkriminalretten. Dommen falt 28.05.1817.

Riksarkivarens forord

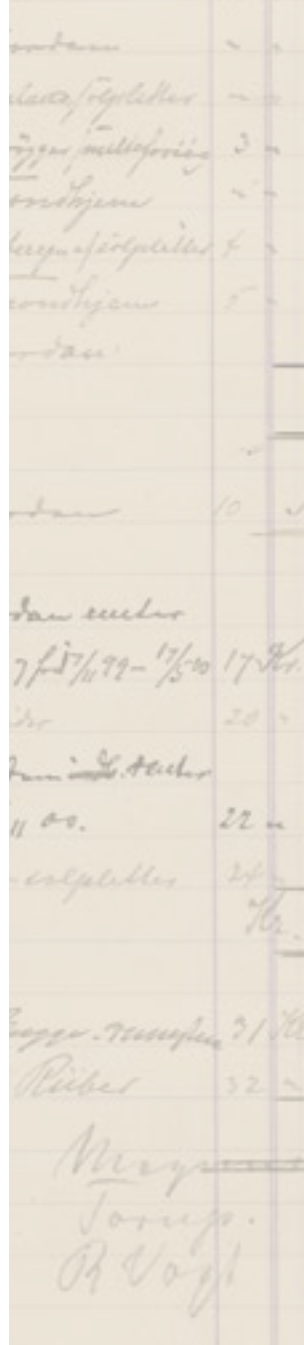
Terroranslaget mot regjeringskvartalet og AUF-leiren på Utøya 22. juli satte sitt preg på hele det norske samfunn i andre halvår 2011. Arkivverket ble direkte involvert i samfunnets bearbeidelse av minnene fra denne hendelsen. Store mengder blomster og hilsener ble lagt ut på offentlige steder, særlig i Oslo og ved Utøya. Og de skriftlige hilsenene, tekst og tegninger, samt en rekke gjenstander ble samlet inn og tatt vare på i Arkivverket og andre arkivinstitusjoner.

Minnematerialet fra Oslo og ved Utøya ble hentet inn til Riksarkivet, tørket, ordnet, katalogisert og digitalisert. Det var et omfattende arbeid som skjedde i flere omganger, og særlig den første innsamlingen – da plassen foran Oslo domkirke ble ryddet midt på natten – krevde stor innsats fra en rekke personer. Det var et stort og ekte engasjement hos dem som deltok, og det er all grunn til å takke alle for solid innsats. Flere av statsarkivene har også tatt imot materiale fra sine distrikter.

I september arrangerte Riksarkivaren et nasjonalt møte for å drøfte behandlingen av det materialet som arkivinstitusjonene hadde samlet inn. Som resultat av dette ble det laget en veiledning som ble lagt ut på nettet.

De ødelagte bygningene etter 22. juli inneholdt betydelige mengder departementsarkiver som i noen utstrekning var skadet, og som framfor alt måtte flyttes til et trygt oppbevaringssted. Riksarkivet påtok seg å ta imot slikt materiale mot dekning av ekstraordinære utgifter knyttet til oppbevaring, ordning og betjening. Dette resulterte i at statens mottak av papirarkiver økte til hele 12 000 hyllemeter i 2011, hvorav 5 000 hyllemeter var ekstraordinære avleveringer fra regjeringskvartalet. Noe av materialet fra høyblokken var så tilsmusset med asbeststøv at det ble anbefalt å digitalisere alt og kassere originalen. De digitale arkivene i regjeringskvartalet ble ikke skadet under terrorangrepet.

Kulturdepartementets arbeid med en stortingsmelding om arkiv startet for alvor i 2011. Sammen med Norsk kulturråd fikk Arkivverket i oppdrag å levere en samlet beskrivelse av den norske arkivsektoren som grunnlagsmateriale for arbeidet med meldingen. I juni holdt departementet en bredt anlagt innspillskonferanse, hvor hele arkivsektoren ble invitert til å komme med innspill, både skriftlig og muntlig. Ut over høsten deltok Riksarkivaren i flere møter med departementet om

meldingen, og det ble levert en del innspill til meldingens kapittel om tiltak på arkivområdet. Meldingen ble planlagt ferdigstilt i 2012.

Den pågående KS1-prosessen, hvor eksterne konsulenter på oppdrag fra Kulturdepartementet og Finansdepartementet skulle gjennomgå Arkivverkets utbyggingsbehov for bevaring av papirmateriale og vurdere ulike løsninger for å dekke dette behovet, ble videreført i 2011 og avsluttet i august. Det var da gjennomført en ekstern kvalitetssikring av den analysen som ble foretatt i 2010. Arkivverket var involvert i hele prosessen sammen med Kulturdepartementet.

Den endelige rapporten konkluderte med at den samfunnsøkonomisk beste løsningen ville være en trinnvis utbygging av et sentraldepot for etaten. Denne løsningen kom vesentlig bedre ut enn de andre alternativene – desentralisert utbygging i Riksarkivet og statsarkivene, og digitalisering av arkivmateriale med påfølgende kassasjon av originalen.

Kort tid etter at rapporten var lagt fram i august, vedtok regjeringen at et sentraldepot for Arkivverket skulle etableres på Tynset, samlokalisert med Norsk helsearkiv. Planleggingen av dette ble satt i gang utover høsten, bl.a. med utarbeidelse av rom- og funksjonsprogram for et nybygg til begge de to institusjonene. Det planlegges med sikte på ferdigstilling av bygget og oppstart av virksomheten på Tynset i 2015. Flere andre planleggingsaktiviteter er i gang, særlig i Norsk helsearkivs interimorganisasjon som gjennomfører kartlegging av arkiver og it-systemer, samt legger planer for avleveringsprosesser og utviklingsoppgaver på it-siden. Det arbeides også med planer for et utdanningsopplegg som skal sikre tilstrekkelig arkivkompetanse ved oppstarten på Tynset.

Det nye magasinbygget ved Statsarkivet i Bergen ble fullført i 2011. Etter dette skal det gamle bygget rehabiliteres, og det samlede byggeprosjektet skal fullføres i 2012, med innvielse i desember. Magasinutbyggingen i Bergen vil etter planen være den siste lokale utvidelsen av magasinkapasitet i Arkivverket. Etter dette vil ekspansjonen i magasinkapasitet skje gjennom utbygging på Tynset. Men kapasiteten på kontorlokaler i de enkelte institusjoner vil bli vurdert uavhengig av dette.

Totalbestanden av papirarkiver økte til rundt 235 000 hyllemeter i 2011, hvorav 30 000 hyllemeter er privatarkiver. Arkivverkets digitale magasin i Riksarkivet (SAN) har en totalkapasitet på 200 terabyte. Bestanden var ved utgangen av 2011 på 177 terabyte, som omfatter både digitalt skapt og digitalisert materiale. Den digitale lagringsløsningen er skalerbar og bygges ut gradvis etter behov.

De store utfordringene ved lagring av digitalt materiale ligger imidlertid ikke på volum, men på systemer og prosedyrer som sikrer materialets integritet og autentisitet gjennom kritiske faser i behandlingen, samt effektiv gjennomføring og tilrettelegging for bruk. Arkivverket har videreført flere prosjekter på dette området i 2011, bl.a. i samarbeid med kommunale arkivinstanser og med det svenske riksarkivet. Det ble i 2011 inngått avtale om innkjøp av et svensk forvaltningssystem for det digitale magasinet, det samme systemet som det svenske riksarkivet benytter. Massedigitalisering av papirmateriale fortsatte med omtrent samme kapasitet som i 2010, og alt legges kontinuerlig ut på kildenettstedet Digitalarkivet. Noe av dette arbeidet er organisert i samarbeidsprosjekter med eksterne instanser, bl.a. Riksantikvaren.

Omlegging av programvaren for Digitalarkivet ble satt i gang i 2010 og på det nærmeste fullført i 2011. Det gjensto imidlertid noe arbeid ved årsskiftet, så det ble derfor besluttet å utsette implementeringen av den nye løsningen til etter 1. kvartal 2012. Brukstillene for Digitalarkivet er fortsatt svært høye, og i begynnelsen av 2011 var det en betydelig stigning i tilknytning til tv-programmet "Hvem tror du at du er?". I løpet av året ble det åpnet 171 millioner dokument sider. Det er også publisert betydelige mengder av annet digitalt materiale på nettet. Av dette utgjør Riksarkivets vårslipp – med regjeringsprotokoller fra fem regjeringer under okkupasjons-tiden – det største. Nytt av året er også at det første samiskspråklige materialet ble lagt ut på nettet i regi av Samisk arkiv. For øvrig tok etaten i bruk sosiale medier for første gang i 2011, Flickr for å publisere fotomateriale og Facebook for å presentere nyheter med henvisning til våre nettsider.

Katalognettstedet arkivportalen.no utvides stadig med nytt materiale. Ved utgangen av 2011 hadde 42 norske arkivinstitusjoner lagt ut materiale her, men i volum dominerer Arkivverket fortsatt med 85 % av innførslene (2,65 av 3,1 millioner innførsler). Arkivverkets strategi er at kataloginformasjon for samtlige arkiver i etatens bestand skal være publisert på Arkivportalen før sommeren 2014. En egen App for Arkivportalen ble utviklet av Stiftelsen Asta i 2011, til stor oppmerksomhet i dagspressen (Aftenposten).

Etter Riksrevisjonens rapport om tilstanden i kommunale og fylkeskommunale arkiver har Arkivverket intensivert og systematisert tilsyns- og veiledningsarbeidet overfor kommunal sektor. I tillegg er det gjennomført en spørreundersøkelse til alle norske kommuner etter fast mønster som gjentas hvert år, og det er i gang et stort prosjekt for revisjon av kassasjonsreglene, som ventes avsluttet i 2012.

På privatarkivområdet har det vært arbeidet med bevaringsplaner og -strategier i 2011. Det har vært befarings hos 71 arkivskapere, gitt veiledning til 351 og besvart henvendelser fra 488.

Store og viktige prosesser i 2011 har vært knyttet til Arkivverkets infrastruktur og utvikling på det strategiske området. I løpet av høsten ble det også gjennomført en prosess som resulterte i etablering av en ny, strategisk ledergruppe for etaten. Men det er oppgaveløsningen og resultatoppnåelsen på det operative plan som avgjør hvor godt vi lykkes i å løse vårt samfunnsoppdrag. Dette er nærmere beskrevet i hoveddelen av årsmeldingen.

Ivar Fønnes

Statsråd Anniken Huitfeldt inviterte til pressekonferanse i Riksarkivbygningen da forslaget til statsbudsjett ble lagt fram 6. oktober 2011. Her sammen med riksarkivar Ivar Fønnes på rød løper.

Arkivverket

Arkivverket skal sørge for at arkiver som har vesentlig kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som ivaretar administrative, rettslige eller velferdsmessige dokumentasjonsbehov, blir bevart og gjort tilgjengelig for bruk. Vi skal bidra til å skape forståelse og bevissthet om arkivenes samfunnsmessige betydning.

Arkivverket består av Riksarkivet, åtte statsarkiv, Samisk arkiv og Norsk helsearkiv.

De viktigste oppgavene til Arkivverket er

- å ta vare på arkivsaker fra statlige virksomheter
- å gjøre materialet tilgjengelig for bruk
- å føre tilsyn med arkivarbeidet i staten, fylkeskommunene og kommunene
- å bidra til bevaring av privatarkiver

Våre institusjoner er både forvaltningsorganer og vitenskapelig baserte kulturverninstitusjoner.

Riksarkivet har ansvaret for arkivene etter sentraladministrasjonen og andre landsomfattende statlige institusjoner, mens statsarkivene har ansvaret for arkivene etter lokale og regionale statlige institusjoner. Det er statsarkiv i Oslo, Hamar, Kongsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Samisk arkiv har spesielt ansvar for samiske privatarkiver, og depotansvar for Kautokeino kommunes historiske arkiver. Samisk arkiv ligger i Kautokeino. Norsk helsearkiv skal ta vare på eldre, bevaringsverdige pasientarkiver fra helseforetakene, og forvalte disse for bruk til forskning og andre dokumentasjonsformål. Interimsorganisasjonen for Norsk helsearkiv er samlokalisert med Riksarkivet.

Både Riksarkivet og statsarkivene oppbevarer mange private arkiver – etter bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner.

Kommuner og fylkeskommuner tar vare på arkivene sine selv.

Arkivverkets arbeid er forankret lov av 4.12.1992 nr. 126 om arkiv. Loven med forskrifter trådte i kraft i 1999.

Hovedtema i Arkivmagasinet 3/11 var Nansen-Amundsen-året. Én av artiklene handlet om en landsomfattende innsamling for å etablere fondet Fridtjof Nansens fond til videnskabens fremme. Bildet viser universitetslærere som har tegnet seg for bidrag.

Magasiner og bestand

Arkiver som skal bevares i et evighetsperspektiv må plasseres i spesialtilpassede, sikrede arkivmagasiner spesielt lagt til rette for ulike medier og formater, enten det er på papir, foto, lyd, film eller data. En viktig oppgave for etaten er å ha tilstrekkelig magasinkapasitet til å ta imot arkivmateriale når det har gått ut av administrativ bruk.

Forvaltningen og private arkivskapere går i stadig større grad over til elektronisk arkivering. Det er imidlertid lenge til digitalt skapte arkiver blir dominerende i våre magasiner. Papirarkiver dominerer fortsatt avleveringene og vil gjøre det i mange år framover. Statsforvaltningen har nærmere 60 000 hyllemeter papirarkiver klare for avlevering, og vi må bevare verdifulle privatarkiver på papir. Parallelt med at vi rustet opp kapasitet til å ta imot og bevare elektroniske arkiver, må vi derfor ha kapasitet til å ta imot de store mengdene papirarkiver.

Arkivverkets magasiner har nå en samlet kapasitet på omtrent 316 000 hyllemeter for oppbevaring og sikring av papirarkiver. Kapasiteten har økt med 23 000 hyllemeter sammenlignet med 2010, etter utbygging av magasinene ved Statsarkivet i Bergen.

Ved utgangen av 2011 sto 20,6 prosent av vår samlede magasinkapasitet ledig, og 2,5 prosent var utleid. Bestanden var på nærmere 235 000 hyllemeter, en økning på nærmere 12 000 hyllemeter siden 2010. Privatarkiver utgjør 12,3 prosent av bestanden, resten er statlige arkiver.

Utbygging

Høsten 2011 vedtok regjeringen å etablere et sentraldepot for Arkivverket på Tynset, samlokalisert med Norsk helsearkiv. Arkivverket startet umiddelbart planleggingen og utarbeidet rom- og funksjonsprogram for begge institusjonene. Vi tar sikte på at bygget er ferdigstilt og at virksomheten starter opp på Tynset i 2016.

Fullføringen av det nye magasinbygget ved Statsarkivet i Bergen i 2011 er den siste, lokale, utvidelsen av magasinkapasitet i etaten. Ekspansjon skjer etter dette ved utbygging på Tynset.

Digitalt sikringsmagasin

Vårt digitale sikringsmagasin er basert på SAN-teknologi som er skalerbar og kan bygges ut gradvis. Det har en totalkapasitet på 200 terabyte, og utvides løpende. Ved utgangen av 2011 var bestanden 177 terabyte. Disse omfatter både digitalt skapt og digitalisert materiale.

Utfordringene på området er å få på plass systemer og prosedyrer som sikrer materialets integritet og autentisitet i kritiske faser, samt effektiv gjennomføring og tilrettelegging for bruk. Vi har videreført flere prosjekter på dette området i 2011, og vi har inngått avtale om å kjøpe inn et svensk forvaltningssystem. Dette er det samme systemet som det svenske riksarkivet benytter for sitt digitale magasin, tilpasset norske forhold. Prosjektet for å anskaffe forvaltningssystemet er gjennomført i samarbeid med kommunale arkivinstitusjoner, med støtte fra Norsk kulturråd. Samarbeidet om ett system vil bidra til reduserte kostnader og faglige synergieffekter.

Alltid tilgjengelig

Det er et mål at brukerne våre skal finne fram til det arkivmaterialet vedkommende er interessert i, uavhengig av i hvilken oppbevaringsinstitusjon materialet befinner seg. Hjelpemiddelet er digitale kataloger som er tilgjengelig på kontoret, på lesesalen eller hjemme i stuen. For Arkivverket er det også en viktig satsing å gjøre selve arkivmaterialet lettere tilgjengelig ved å digitalisere for utlegging på Internett.

Det sentrale systemet for å registrere og holde oversikt over arkivmateriale som de ulike arkivinstitusjonene oppbevarer, er informasjonssystemet Asta. Stiftelsen Asta videreutvikler systemet i samarbeid med Arkivverket, Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP) og Norsk kulturråd. Alle institusjonene i Arkivverket bruker Asta 5.

Arkivportalen, en felles arkivportal for katalogopplysninger fra alle norske institusjoner som oppbevarer arkivmateriale, har vært i bruk siden åpningen mai 2010. Stiftelsen Asta videreutvikler programvaren i tett samarbeid med blant annet Arkivverket.

Ved utgangen av 2011 hadde 42 arkivinstitusjoner lagt ut materiale i Arkivportalen, både statlige, kommunale og private arkivinstitusjoner. I alt 3,1 millioner arkivinnførsler fra 23 000 arkivskapere er tilgjengelig i portalen. Arkivverket dominerer fortsatt i volum med 85 % av innførslene. Over 65 000 besøkte arkivportalen.no i 2011, over en dobling fra året før.

Over 70 prosent av den totale bestanden er registrert i elektroniske katalogsystem. Målet vårt er at kataloger for samtlige arkiver i vår bestand skal være publisert på Arkivportalen før sommeren 2014. I 2011 la vi ned mye arbeid i problemstillinger knyttet til kvalitetssikring og standardisering av kataloginformasjonen.

Stiftelsen Asta utviklet en egen "app" til mobiltelefon for Arkivportalen i 2011. Den er tilgjengelig for Android-telefoner, vil bli tilpasset iPhone-telefoner i 2012. Nå kan bestillinger til Riksarkivbygningens lesesal også skje fra mobiltelefonen. Det gir nye muligheter for brukerne våre, man kan søke etter arkivmateriale hvor som helst og når som helst.

Arkivverket har knyttet seg til et felles europeisk samarbeid for å levere informasjon fra arkivkataloger til en felles europeisk katalogdatabase. Prosjektet har fått navnet APEX, Archives Portal Europe network of eXcellence. Portalen vil levere data til Europeana, den felles europeiske portalen for digital kulturarv. Arkivverket leverer allerede bidrag til Europeana, i samarbeid med Norsk kulturråd.

Tilgang til digitalisert arkivmateriale

Vår mest populære publikumstjeneste er Digitalarkivet, på arkivverket.no/digitalarkivet. Besøktallet er høyt, i snitt var nærmere 40 000 unike brukere innom nettstedet hver måned i 2011. De åpnet 105 millioner sider transkribert materiale og 122,6 millioner sider skannet materiale. Det er en økning sammenlignet med 2010.

Arkivmagasinet 1/11 hadde jernbane-arkivene som hovedtema. Dette bildet er hentet fra anlegget av Ålgårdsbanen mellom Ganddal og Ålgård, 1924. Arbeiderne fyller dreneringsmasse i traséen. Ukjent fotograf. Original i Statsarkivet i Stavanger (1993-5-304). Utsnitt.

Vi satser på systematisk tilgjengeliggjøring av kildemateriale på Internett. Den etablerte tjenesten ble supplert med nytt materiale, og vi har utvidet tjenesten med materiale for bredere målgrupper. I 2011 publiserte vi regjeringsprotokoller fra krigsårene 1940-1945.

Dermed er vi oppe i omtrent 40 millioner digitaliserte dokumentsider, omtrent to prosent av den totale bestanden. I forbindelse med Riksarkivets "vårslipp" publiserte vi 16 000 sider dokumenter fra andre verdenskrig. Minnematerialet som ble lagt ned i Oslo og Hole etter terroraksjonen 22. juli utgjorde 14 000 sider, men publisering er utsatt inntil videre.

Transkribering av kilder fortsetter ved Arkivverkts to registreringsenheter i Voss og Stavanger, samt i Statsarkivet i Bergen. I tillegg til kirkebøker 1801-1814 og emigrantprotokoller er det folketellingene 1875 og 1885 som blir transkribert nå. I 2011 ble totalt 200 000 poster transkribert. Flere av statsarkivene har egne, lokale registreringsprosjekter.

Vi tar også imot arkivmateriale fra privatpersoner, lag og foreninger. Det inngår i Digitalarkivet, bidragsyterne får egne "rom" i en egen enhet kalt Digitalpensjonatet. Totalt har Digitalpensjonatet 227 "rom". 10 av disse ble opprettet i 2011, og vi tok imot 1,5 millioner poster.

Arkivverket deltar i et prosjekt sammen med blant annet Statens kartverk og Norsk lokalhistorisk institutt som har som siktemål å utvikle en database for historiske administrative grenser. Prosjektet skal bidra til å forenkle publikums tilgang til digitalt arkivmateriale gjennom Digitalarkivet, blant annet gjennom bruk av kartløsninger.

Den digitale utfordringen

I dagens forvaltning er saksbehandlingen digital, og dokumentene er digitalt skapt under saksbehandlingen. Vår utfordring er å bevare disse like godt og med samme tidshorisont som bevaringsverdige papirarkiver. Arkivloven er fundamentet, Noark-standarden er det sentrale verktøyet.

Arkivene er en del av vår felles sosiale og politiske hukommelse og en viktig del av kulturarven. For samfunnet er det en stor utfordring å ta vare på dokumenter som er digitalt skapte. I motsetning til papirdokumenter, som er lesbare etter tusen år, kan vi risikere at dokumenter som blir lagret digitalt ødelegges etter kort tid.

Forvaltningsstandard

Noark 5 er den siste utgaven av Noark-standarden og er nasjonal forvaltningsstandard for journalføring, arkivering og avlevering for digitalt skapt arkivmateriale. Det skal være mulig å bruke Noark 5 uavhengig av teknologisk løsning og type organ. Standarden skal sikre at også offentlig digitalt arkivmateriale forblir intakt som dokumentasjon i vår tid og for forskere og historikere i all framtid. Derfor må vi også videreutvikle standarden fortløpende for å imøtekomme brukerkrav og tilpasse den til teknologiske og juridiske endringer. Første versjon ble publisert sommeren 2008. Fra og med mars 2011 var Noark 5 versjon 3.0 gjeldende versjon.

MoReq Governance Board (MGB) ble etablert sommeren 2008 for å ivareta forvaltningen av MoReq. MGBs hovedoppgaver er blant annet å sørge for løpende vedlikehold og videreutvikling, samt konsistens og kvalitet på innholdet i og oversettelser av spesifikasjonen. Arkivverket deltar aktivt i MGB. Hensikten er å sørge for at Noark 5 følger internasjonale standarder. Dessuten kan Arkivverket nyttiggjøre seg de erfaringene som gjøres internasjonalt på området elektronisk arkivdanning. Mye av arbeidet i MGB i 2011 har vært fokusert på utviklingen av MoReq 2010, EUs motstykke til Noark 5.

Geointegrasjonsprosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Kommunenes interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS), Noark-leverandører, leverandører av geografiske informasjonssystemer (GIS), Statens kartverk, Arkivverket med flere. Prosjektet har tatt inn et valgfritt krav om å støtte et grensesnitt mot Noark 5. Grensesnittet definerer en standardisert måte å integrere fagsystemer på.

Avleveringer og deponeringer

Riksarkivet har sendt ut 17 avtaleforslag og har inngått 11 avtaler om deponering/avlevering av elektroniske arkiv, journaler og fagsystem fra statlige organer. Prosjektet "Oppfølgings-system fra arkivfangst til depot" fikk kr. 650 000 fra Norsk kulturråd i 2011. Systemet skal ivareta vårt behov for oversikt over kontakt med skapere av elektronisk arkivmateriale i hele prosessløpet. Både Arkivverket og potensielle brukere i kommunal sektor deltar i prosjektet.

Etter terroraksjonen 22. juli deponerte Justis- og politidepartementet elektronisk arkiv-uttrekk. Vi har prioritert arbeidet med testing og analyse av dette. Arbeidet er spesielt utfordrende, det er det første i sitt slag med elektroniske dokumenter. Vi kan godkjenne uttrekket fordi vi i 2011 gjennomførte feilrettingsarbeid i testverktøyet.

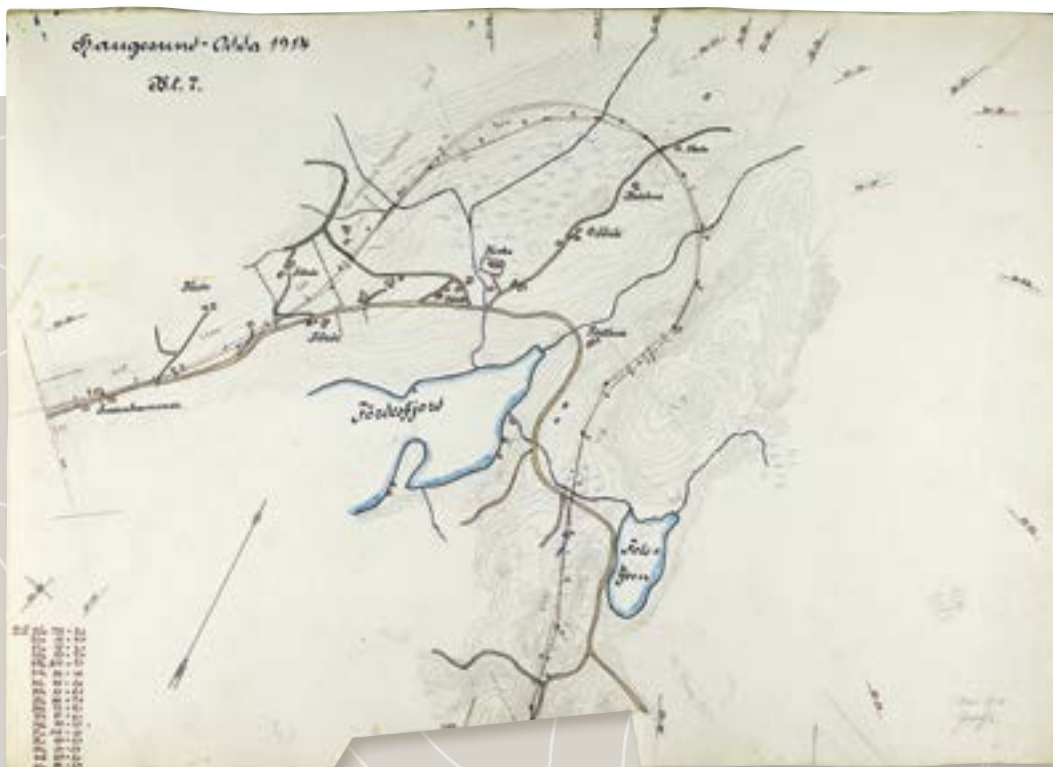
Vi mottok i alt 48 uttrekk i 2011, åtte Noark-4-uttrekk, 24 Noark-3-uttrekk, to uttrekk fra egendefinerte journaler og 14 uttrekk fra fagsystemer. Sistnevnte er svært komplekse og medfører omfattende saksbehandling og testing.

Ni Noark 5-løsninger midlertidig godkjent

Etaten ga ni Noark 5-løsninger midlertidig godkjenning i 2011. Det betyr at offentlige organer kan bruke løsningene. Før endelig godkjenning av løsningen, skal det gjennomføres test og godkjenning av uttrekk fra et reelt produksjonsmiljø. Riksarkivet skal teste og godkjenne uttrekket, men det er leverandøren eller organet som selv skal produsere uttrekket. Ingen Noark 5-baserte løsninger har fått endelig godkjenning.

Opplysninger fra nettsted, e-postsystemer og mappestrukturer

Vi høstet helsedirektoratets nettsted om svineinfluensaen, Pandemi.no, med verktøy fra SABA-suiten, utviklet av Statens Arkiver i Danmark. Vi skal prøve det ut også for å hente inn fra mappestrukturer og Microsoft Outlooks postboksfiler med eventuelle vedlegg. Vi skal gjøre resultatene tilgjengelig for andre institusjoner som tar imot elektronisk arkiv.

Fra Arkivmagasinet 1/11 om en jernbanedrøm som aldri ble virkelighet. Den planlagte jernbanelinjen gjennom bygda Fårre innerst i Fårresfjorden ca 7 km fra Haugesund. Kartet er ett av i alt 45 originale kartblad som dekker strekningen Haugesund-Ødda.

Tilsyn og veiledning

I 2011 utarbeidet vi et eget dokument med anbefalt framgangsmåte for tilsyn med statlige organer. I fem stedlige tilsyn har vi fulgt denne framgangsmåten i 2011. I tillegg har vi gjennomført 18 dokumentbaserte tilsyn overfor fylkesmennene. Erfaringen er at tilsynene også fungerer veiledende for mange organer. Vi har fulgt opp med klare pålegg og frister. De vanligste påleggene er innføring av arkivplaner, endret praksis i forbindelse med journalføring av interne notater, oppfølging av fagsystemer og at arkivskaperne utarbeider bevarings- og kassasjonsplan.

Riksarkivaren fattet ti bevarings- og kassasjonsvedtak for digitalt skapt arkiv. Dette gjaldt blant annet Statistisk sentralbyrå, Statens kartverk og de kommunale næringsmiddeltilsynene.

Langtidslagring

Internasjonale arkivmiljøer bygger så godt som all aktivitet for digital bevaring på prinsipper beskrevet i OAIS (Open Archival Information System). Det er en modell for å innlemme, administrere og bruke bevart arkivmateriale i et depot. Riksarkivets nye forvaltningssystem for Digitalt sikringsmagasin, som vi er i ferd med å implementere, bygger på disse prinsippene.

Gjennom et samarbeidsprosjekt mellom Riksarkivaren og fire sentrale kommunale aktører har vi utarbeidet et felles rammeverk for digitale depoter i stat og kommune. Prosjektet, kalt DIAS, har definert en struktur for å bevare digitale arkivobjekter med opprettholdt integritet, lesbarhet og forståelighet. Det har også utarbeidet en generell kravspesifikasjon til et system for å generere og vedlikeholde arkivobjekter med denne strukturen. Prosjektet fikk støtte fra Norsk kulturråd. Prosjektet har dannet grunnlag for Riksarkivets anskaffelse av et forvaltningssystem for digitalt sikringsmagasin.

Helhetlig samfunnsdokumentasjon

Arkiverket skal bidra til helhetlig samfunnsdokumentasjon. Dette forutsetter tiltak både overfor private og kommunale arkiver. Etaten må stimulere til bevaring av privatarkiver, styrke arkivsituasjonen i kommunal- og fylkeskommunal forvaltning og støtte etablering av arkivsentra og interkommunale arkivordninger.

Riksarkivet har lagt mye arbeid ned i å lage en bevaringsstrategi for privatarkiver. Den skal være styrende for etatens arbeid med privatarkiver i tiden framover. Sammen med Kulturrådet har vi arbeidet med bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver, nasjonalt og regionalt. Et nettverk av institusjoner i hvert fylke driver dette arbeidet nasjonalt. Syv statsarkiver fungerer som fylkeskoordinerende organ i nettverket.

Kontakt og veiledning er viktig, det stimulerer til bevaring av privatarkiver. Vi har kontakt både via telefon, besøk og møter. Formålet ved befaringer er ofte knyttet til avlevering av materialet. I 2011 ga etaten 315 veiledninger og var på 71 befaringer.

Minnemateriale etter terrorhandlingene 22. juli

Riksarkivet anbefalte etter terrorhandlingene 22. juli arkiv- og oppbevaringsinstitusjoner om innsamling av minnemateriale etter terrorangrepene. Riksarkivet og flere statsarkiv la i 2011 ned mye arbeid i å sikre og ta i mot minnemateriale som ble skapt etter 22. juli. Riksarkivet har tatt imot materiale samlet inn i Oslo sentrum og Hole kommune. Også andre kommuner har sendt materiale til Riksarkivet. Minnemateriale omfatter skriftlige uttrykk og gjenstander som er lagt ned ved kirker, rådhus og andre offentlige steder etter hendelsene 22. juli. Riksarkivet har tatt imot den største mengden. Det utgjør nærmere 100 hyllemeter med skriftlig materiale og flere tusen gjenstander.

Riksarkivaren har utarbeidet en veiledning for håndtering og oppbevaring av minnematerialet. Hensikten er å legge til rette for likeartet ordning og registrering. Det er også gitt anbefalinger for håndtering av kondolanseprotokoller.

Riksarkivaren arrangerte høsten 2011 et bredt nasjonalt møte der problemstillinger knyttet til bevaringen av minnematerialet ble diskutert.

Vi har startet digitaliseringen av minnematerialet i Riksarkivet med sikte på publisering av et utvalg til markeringen av ettårsdagen. Vi tar sikte på digital tilgjengeliggjøring av mer materiale etter hvert.

Kommunal og fylkeskommunal forvaltning

Etter Riksrevisjonen la fram sin rapport "Riksrevisjonens undersøkelse av arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor", dokument 3:13 (2009-2010) i september 2010, har Riksarkivaren gjennomført en rekke tiltak. Nytt regelverk for bevaring og kassasjon som skal erstatte nåværende regler i Riksarkivarens forskrift kapittel III-V er under arbeid. Vi har også i 2011 gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse rettet mot alle kommuner, fylkeskommuner og interkommunale arkivordninger. På bakgrunn av resultatene utarbeider vi en årlig plan for varslet tilsyn med kommunene. Vi har også utarbeidet egne maler og prosedyrer for statsarkivenes tilsyn. Det ble foretatt 73 varslete tilsyn i 2011, mot 14 i 2010.

Svært mye aktivitet overfor kommunene består i veiledning i konkrete situasjoner. Veiledning av arkivskapere foregår både ved møter og ved å besvare skriftlige og muntlige henvendelser. Arkivverket har i 2011 behandlet til sammen 727 henvendelser fra kommunal sektor. Dette er omtrent på samme nivå som i 2010. Disse henvendelsene dreier seg om alt fra spørsmål om lokaler og forståelse av kassasjonsregler til svært tekniske spørsmål knyttet til elektronisk arkivdanning. Gjennomførte tilsyn med kommunal sektor har økt betraktelig fra 2010 til 2011. Statsarkivene har i 2011 gjennomført 73 tilsyn med kommunal sektor, mot 14 tilsyn i 2010.

Undersøkelsen viste for de kommunene som svarte bl.a. at:

- 85 % er tilknyttet en interkommunal arkivordning (2010: 80 %).
- 63 % mener at de har tilfredsstillende lokaler for arkivene (2010: 66 %).
- 36 % har gått helt over til fullelektronisk arkiv (2010: 30 %).
- 29 % har rutiner for regelmessig uttrekk fra Noark-systemer (som i 2010)
- 20 % har rutiner for regelmessig uttrekk fra fagsystemer (ikke spurt direkte om i 2010)
- 40 % har ikke rutiner for overføring fra desentrale enheter til arkivdepot (som i 2010)
- 68 % har ikke rutiner for at arkivmateriale skal avleveres til kommunene når de setter ut tjenester (som i 2010).

Interkommunalt samarbeid på arkivområdet

Riksarkivarens langsiktige strategi er å dekke hele landet med interkommunale institusjoner, IKA-er. Rundt 83 % av landets 433 kommuner deltar i en eller annen form for interkommunalt samarbeid. Dette samarbeidet innebærer enten konsulenthjelp, fysiske depotordninger eller begge deler. Flere av de store byene har opprettet egne ordninger som er helt fullverdige.

Statsarkivene i Kristiansand, Stavanger, Trondheim og Tromsø er samlokalisert med interkommunale arkivordninger og holder løpende kontakt. Statsarkivet i Hamar har arbeidet lenge for å etablere et IKA i Hedmark, IKA ØST. I løpet av året ble det holdt 5 styremøter, og en prosess for å tilsette daglig leder har startet. Medlemskommunene er positive til muligheten for å utvide driften til å omfatte depot for eldre og avsluttet arkiv.

Statsarkivet i Oslo har etablert en deponeringsordning på oppdragsbasis for eldre materiale i Akershus. Bærum, Eidsvoll, Nes, Sørums og Vestby tok i bruk ordningen i 2011 og har deponert 440 hyllemeter.

Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

Arkivverket er representert i arbeidsutvalget for nasjonal bevaringsplan for foto. I 2011 fullførte arbeidsutvalget arbeidet med en nasjonal bevaringsplan og en håndbok i "Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum".

En nordisk arbeidsgruppe skal vurdere en felles nordisk aksjonspolitikk og felles prosedyrer for håndtering av private elektroniske arkiv. Gruppen har hatt to møter i 2011. Riksarkivet deltar i Corporate Culture Memory Task Force, et nettverk som har som formål å hindre at verdifulle foretaksarkiv blir ødelagt ved fusjoner, salg eller konkurser. Finanskrisen har gjort problemstillingen mer aktuell enn noen gang.

Det norske og svenske riksarkivet samarbeider om en felles standard for teknisk beskrivelse av digitalt arkivmateriale i form av tabelluttrekk som skal langtidslagres. Standarden har navnet ADDML (Archival Data Description Markup Language), og er opprinnelig utviklet i det norske riksarkivet. Andre land har også vist interesse for å ta i bruk standarden.

Riksarkivet er i bilateral dialog om bidrag til å forbedre arkivsituasjonen i flere land i Asia og Afrika. Riksarkivet har en viktig faglig rolle for å ivareta i forbindelse med at den norske stat har gitt et nasjonalarkiv til Sør-Sudan. Vårt bidrag skjer i tett samarbeid med Utenriksdepartementet. Videre har vi vært i en aktiv dialog med Nasjonalarkivet i Pakistan, der nasjonalarkivet med utgangspunkt i en avtale om kulturutveksling, ønsker norsk bidrag til å utvikle arkivfeltet. Det har også vært kontakt med India med utgangspunkt i en bilateral kulturutviklingsavtale. Riksarkivet merker ellers en økt interesse for å besøke institusjoner i Arkivverket. Det ser ut til å ha sammenheng med at vi har oppnådd større internasjonal synlighet etter den fine gjennomføringen av Citra-arrangementet i 2010.

Variert kontakt med brukerne

Ansatte i Arkivverket møter brukeren hver eneste arbeidsdag, og alle som henvender seg personlig til etaten får individuell behandling. Vi arbeider også aktivt for å gjøre nye grupper kjent med arkivene og hvilke fortellinger de inneholder – enten de skal dokumentere rettigheter, bruke kildene til vitenskapelige studier eller til kulturoplevelser.

Statsarkivet i Trondheim har produsert andre del av det treårige kunstprosjektet Vendepunkt, et arkivteater med ungdom som målgruppe. Målet for Vendepunkt er å formidle arkivmateriale og kulturarv til ungdom i en kunstnerisk form. Forestillingen undersøker ungdoms kraft til å endre. Den bygger både på de unges egne erfaringer og historiske kilder vi har funnet om mennesker i arkivet. Slik knytter teateret fortid og kulturarv sammen med samtid og ungdomskultur. Ungdom fra hele Trøndelag har bidratt med tekster og innspill til forestillingen. Fortellingen handler om vendepunkt til alle tider. Ved å lage teater basert på hendelser fra fortiden løfter vi fram arkivene som kulturell og demokratisk ressurs. Vi ønsker at flere skal ta den ressursen i bruk – arkivene er til for oss alle. Vendepunkt er nominert til Gullsekken 2012, en årlig prisutdeling knyttet til Den kulturelle skolesekken.

Antall utstillinger i egne lokaler var 30 i 2011, halvparten i Riksarkivet. Utstillingen "Arveskifter gjennom tidene" sto i Skattkammeret fram til 31. mars. "Skatter fra arkivets dyp III" åpnet 9. mai og sto ut året. I serien Månedens dokument ble det produsert 12 utstillinger.

Slektsforskerdagen ble arrangert i samarbeid med DIS og kunne registrere 600 besøkende, et rekordhøyt antall. Arkivdagen hadde Protest som gjennomgangstema, åtte av våre institusjoner markerte dagen. Totalt deltok 500 på de ulike arrangementene. I tillegg arrangerte vi 207 omvisninger og 228 undervisningstimer for grupper på mellom 5 og 50 deltakere i løpet av året.

Flere etermedier og journalister har besøkt oss i forbindelse med fjernsynsproduksjoner, arrangementer og aktuelle saker.

Riksarkivet opprettet en Facebook-profil i 2011. I en serie viser ansatte fram sine favoritt-bilder. Åse Lange, fotoarkivar i Riksarkivet, startet serien med bildet "Pelle" mellom Arendal og uthavnene.

Hun skriver: Blant Riksarkivets over en million fotografier er det mange jeg ikke ennå har sett og mange som er glemt, men enkelte bilder har festet seg i hukommelsen. Av sommerbildene er dampskipet "Pelle" en favoritt. Bildet er tatt ytterst i Galtesund med Sandvikodden fyr og Hisøya i bakgrunnen. "Pelle" som var i drift til 1961, er på vei fra Arendal til Merdø. For å få med alle passasjerene måtte "Pelle" av og til benytte en pram som ekstrabåt. Bildet formidler gemyttlig sommerstemning for ca. 60 år siden, og mange sikkerhetskrav er kommet til etter den tid. Landslaget for reiselivet i Norge skulle spre norgesreklame, og bildet er en hyggelig fortelling om sommeridyll på Sørlandet.

Foto: Birger Dannevig
Fra arkivet etter Landslaget for reiselivet i Norge (PA-0722 Uaa6)

Populære internettjenester

Omlegging av programvaren for Digitalarkivet ble satt i gang i 2010 og fortsatte i 2011. Folketellingen 1910 er tilgjengelig i den nye løsningen. Videre implementering skjer gradvis ved at vi legger nye data inn i den nye løsningen etter hvert som disse er kvalitetssikret og tilpasset denne.

Vi har fortsatt massedigitalisering av papirmateriale på omtrent samme nivå som 2010. Det meste er lagt ut fritt tilgjengelig i Digitalarkivet. Noen sider er sperret på grunn av lovbestemt taushetsplikt. Disse blir frigitt etter hvert som sperrefristen utløper. Andelen materiale som venter på å bli lagt ut økte i 2011 fordi ressursene til indeksering har vært knappe.

Riksarkivet lanserte sitt "vårslipp" for tredje gang i 2011, og som året før fanget det stor interesse. Alle regjeringsprotokollene fra andre verdenskrig ble digitalisert og gjort tilgjengelige på Digitalarkivet. Det ga alle som ønsket anledning til å studere fem forskjellige regjeringers vedtak og bestemmelser: Nygaardsvold-regjeringen på flukt i Norge 9. april – 7. juni 1940 og i London 1940-1945, Quislings første regjering 9.–14. april 1940, Administrasjonsrådet 15. april – 25. september 1940, De kommissariske statsråder 26. september 1940 – 31. januar 1942 og Quislings andre regjering 1. februar 1942 – 8. mai 1945. Flere medier omtalte vårslippet og bidro dermed til at mange fant fram til dokumentene i Digitalarkivet.

Nytt av året er også at det første samisk-språklige materialet ble lagt ut på nettet i regi av Samisk arkiv.

For øvrig tok etaten i bruk sosiale medier for første gang i 2011, Flickr for å publisere fotomateriale og Facebook for å presentere nyheter med henvisning til våre nettsider og arkivmateriale spesielt tilrettelagt for Facebook.

Katalognettstedet arkivportalen.no utvides stadig med nytt materiale. Arkivverkets strategi er at kataloginformasjon for samtlige arkiver i etatens bestand skal være publisert på Arkivportalen før sommeren 2014.

Individuell service

Vi registrerte 18 173 besøk på lesesalene i Riksarkivet og statsarkivene. Lesesalen i riksarkivbygningen hadde omtrent 6 200 besøkende, i statsarkivene lå tallet mellom 1 200 og 2 500. Etter flere år med synkende besøkstall økte antallet med over 10 % i 2011.

Gjennom lesesalstilbudet stiller Arkivverket et omfattende grunnlagsmateriale til disposisjon for mange viktige forskningsprosjekter. Totalt ble 44 384 arkivstykker hentet fram på lesesalene. Publikum kan forhåndsbestille arkivmateriale i Arkivportalen for bruk på lesesalen i Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo.

Vi får mange skriftlige henvendelser fra brukerne våre. I 2011 mottok vi til sammen omkring 37 000 skriftlige forespørsler, en økning på hele 8 000 fra året før og 13 000 mer enn i 2009. Rundt 33 000 av forespørslene ble behandlet av statsarkivene. De fleste dreide seg om eieomsrettigheter og velferdsspørsmål. Omkring 6 000 forespørsler kom fra forskere eller andre med et faglig behov.

Nær 9 500 av de skriftlige forespørslene til Arkivverket gjaldt adgang til klausulert materiale. Dette er en sterk økning fra tidligere år, og slike saker er til dels meget ressurskrevende å behandle for Arkivverket.

I 2011 innførte vi svartjenester på Arkivverkets hjemmesider for alle institusjonene i etaten. Både spørsmål og svar ligger åpent, og det er anledning for publikum å bidra med svar og kommentarer. I 2011 ble omkring 1350 spørsmål besvart på nett. Tjenesten skal evalueres i 2012.

Publikasjoner utgitt av Arkivverket i 2011

Vi har gitt ut fem bøker i 2011:

Fra Amerika til Norge VII. Norske utvandrerbrev 1905-1914. Solum Forlag

Diplomatarium Norvegicum XXIII. Riksarkivet

Nasjonal Samling. Møteprotokoll 1934-1945. Riksarkivet

En arkivpenn som har satt spor. Artikler av Ole Kolsrud. Riksarkivarens skriftserie 35

Helge Kongsrud: *Det norske kanslerembedet. Kompetanse, funksjoner, arkivdannelse og overleveringsveier.* Riksarkivarens skriftserie nr. 34

Bergensposten og Riksarkivarens tidsskrift *Arkivmagasinet* utkom hver med tre nummer i 2011.

Aktiviteter i noen av Arkivverkets institusjoner

Statsarkivet i Kongsberg

Den faglige ressursinnsatsen har i hovedsak gått til å motta og ferdigstille papirmateriale, utvikle katalog- og depotstandarden, behandle brukerforespørsler, samt til indeksering og annen klargjøring av digitalisert materiale på nett. I 2011 er det også brukt mer tid på tilsyn enn før, med utgangspunkt i de bygningsfaglige rapportene for kommunale arkivlokaler.

Dette statsarkivet har nå en samlet bestand i overkant av 13 400 hyllemeter. I 2011 mottok vi 560 hyllemeter i tilvekst og klargjorde 450 hyllemeter for lagring i depot. Dette representerer en økning fra forrige år. Så godt som hele bestanden er ferdig ordnet og katalogisert.

Asta-basen er bygd videre ut med informasjon om arkiver, aktører, magasinplassering, tilvekst og arkivskaperkontakt. I tillegg er arbeidet med å påføre adgangstreksjoner påbegynt.

Det er ferdigstilt en undersøkelse av arkivbestandens fysiske tilstand. Når dette er analysert, vil det danne utgangspunkt for Statsarkivet i Kongsbergs plan for fysisk bevaring. Konserveringsarbeidet har ellers vært rettet mot forebyggende tiltak, og vi har gjennomført småreparasjoner og klargjøring for digitalisering. Enkelte arkivserier er behandlet for gamle muggskader.

På lesesalen foregår bestillingene nå i Asta, og vi har dessuten tatt i bruk bestillingsfunksjonen i Arkivportalen.

Arkivverkets digitaliseringssatsing er fulgt opp med indeksering, tilrettelegging og kontroll av materiale som legges ut på nettet. I tillegg ble det startet opp skanning av utvalgte protokoller lokalt i Statsarkivet i Kongsberg. Statsarkivet har arbeidet med formidling mot www.historieboka.no, Den kulturelle skolesekken og grunnskolen, og vi har laget nettutstillinger fortløpende.

Antall brukerforespørsler viste for første gang en nedgang i 2011, som følge av at tinglysingsmaterialet nå er gjort tilgjengelig for selvbetjening på nett. Forespørsler om innsyn i taushetsbelagt materiale blir derimot stadig mer arbeidskrevende.

Statsarkivet i Kongsberg er koordinator for privatarkivarbeidet i Telemark. Det ble også arrangert et koordineringsmøte med andre bevaringsinstitusjoner i distriktet i forbindelse med minnematerialet etter tragedien 22. juli.

Statsarkivet i Bergen

Byggesaken for Statsarkivet i Bergen gikk raskt framover gjennom 2011. Det nye magasinbygget var ferdig støpt i mai, og kunne tas i bruk i slutten av september. Da skulle all aktivitet i det opprinnelige bygget fra 1921 flyttes ut. I løpet av seks uker fra slutten av september ble det flyttet over nesten 5 000 hyllemeter til de nye magasinene. I tillegg skulle alt av inventar også flyttes ut i samme periode.

Magasinkapasiteten ved Statsarkivet i Bergen er gjennom denne utbyggingen utvidet fra 14 000 til 34 000 hyllemeter. Fra midten av november kunne nye avleveringer tas inn, og i løpet av ukene fram til jul kom det på plass 1 200 hyllemeter. Noe av dette materialet hadde i en årrekke stått på vent, og mange så fram til å få levere sine arkiver. Skatt Vest var blant de ivrigste, og de alene kom med nesten 1 000 hyllemeter.

Den nye konserveringsavdelingen rommer inntil videre kontorer og den midlertidige lesesalen.

Arbeidet med rehabilitering og ombygging av de gamle lokalene kom i gang mot slutten av 2011 og skal høsten 2012 gi ny lesesal, ny hovedinngang og en ny etasje med kontorer. Samtidig vil bygget være pusset opp for store beløp, og i nært samarbeid med Riksantikvaren.

Samisk arkiv

Nettutstillinga om Johan Turi og Johan Turis bok, Muittalus Samiid Birra ble åpnet. Dette i forbindelse med 100 år markeringen av den første utgivelsen av boka.

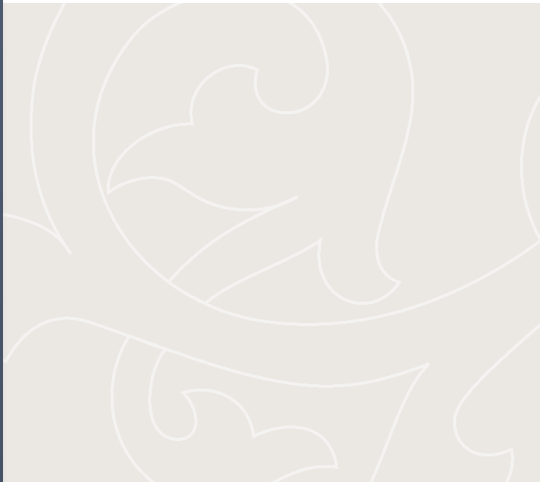
Samisk arkiv sluttførte et prosjekt med digitalisering av lydmateriale fra fem ulike arkiver, der det meste av materialet er på samisk. Prosjektet utføres i samarbeid med DigForsk i Kautokeino. Materialet skal når det er ferdig indeksert legges ut på Arkivportalen.

Samisk arkiv fikk også bevilget penger av Norsk kulturråd til digitalisering av et arkiv som dokumenterer industrihistorie på finnmarksvidda. Dette prosjektet starter opp i 2012 og er også et samarbeidsprosjekt med DigForsk i Kautokeino.

Norsk helsearkiv

Interimsorganisasjonen for Norsk helsearkiv (NHA) innviet sine nyinnredete lokaler i Riksarkivbygningen 17. mars 2011. Organisasjonen hadde da tre ansatte. Fra juni 2011 har NHA hatt ni ansatte på fulltid, alle med tidsbegrensede arbeidsavtaler.

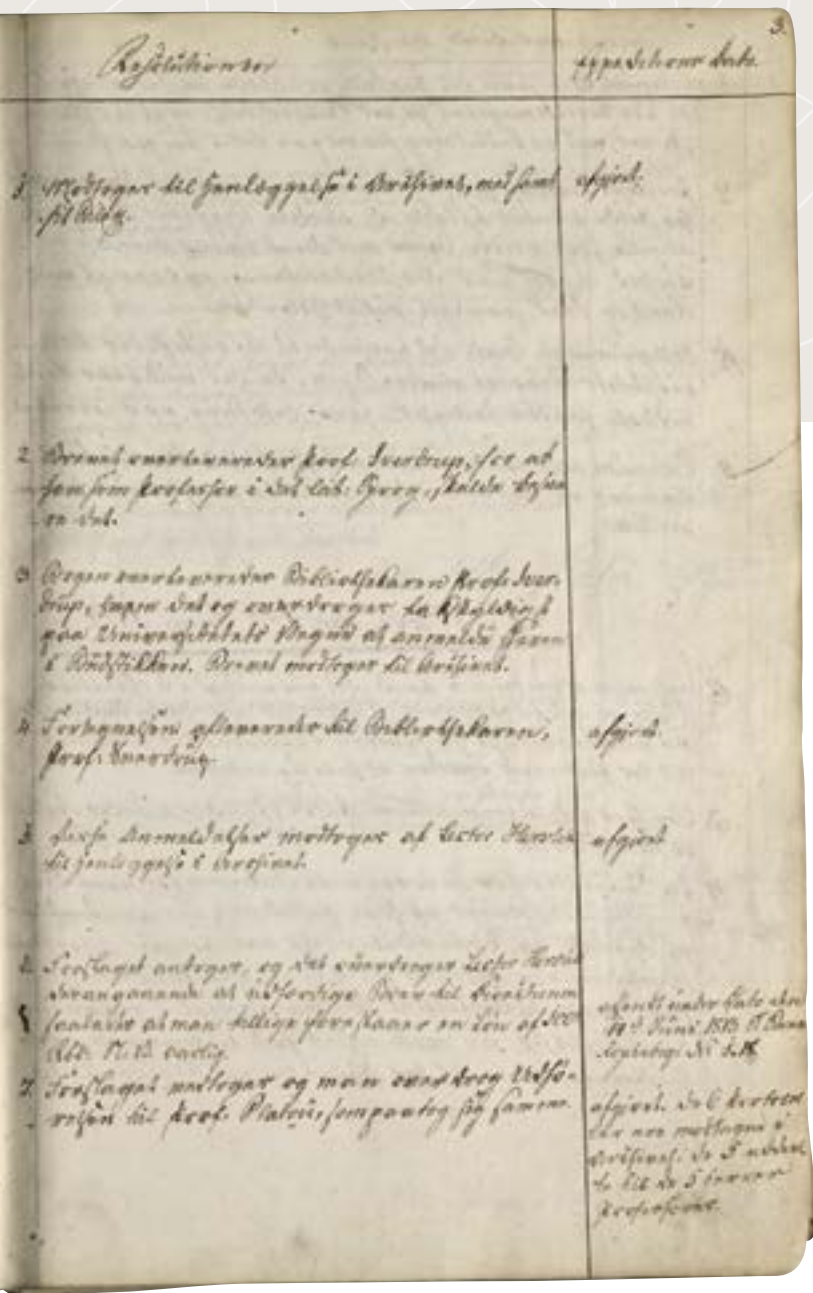
Arbeidet i NHA organiseres og gjennomføres som prosjektarbeid. De mest omfattende arbeidsområdene i NHA er gitt betegnelsene "arkivprosjekt", "IT-prosjekt" og "skanningsprosjekt". I tillegg har NHA foreslått og fått tilslutning til et aktivitets- og romprogram for virksomheten som skal etableres på Tynset, og deltar nå i arbeidet med mer detaljert programmering av nytt hus på Tynset. Etablering av NHA forutsetter endringer helseregisterloven og i helsepersonelloven, samt at det gis nødvendige forskrifter for virksomheten. Dette regelverksarbeidet ledes av Helse- og omsorgsdepartementet. NHA deltar i arbeidet.

NHA har deltatt i KS-1-prosessen for vurdering av massedigitalisering i Arkivverket. I etterkant av denne prosessen samarbeider Riksarkivet og NHA om et pilotprosjekt for å få testet og vurdert ønskene om massedigitalisering.

Ansatte i NHA har gjennomført en omfattende reisevirksomhet i løpet av året. Mange sykehus er besøkt, deres fysiske arkiver er kartlagt og beskrevet og informasjon om NHA og forestående avleveringer er formidlet. Tilsvarende gjelder for sykehusenes elektroniske pasientjournaler. Sykehusenes sakarkiver er foreløpig holdt utenfor kartleggingen, men vil bli inkludert i det pågående arbeidet hvis det bestemmes at også sakarkivene skal avleveres til NHA. Spesialisthelsetjenesten står foran omfattende arbeider før de papirbaserte pasientjournaler som skal avleveres, faktisk er klargjort for gjennomføring av avleveringen. Tilsvarende vil gjelde for de elektroniske pasientjournalssystemene. Her må nødvendige systemendringer være implementert slik at det er mulig å avgi pasientjournalinformasjon i standardisert format til NHA. Dette gjelder også de pasientadministrative systemene.

Universitetet 200-årsjubileum ble markert i Arkivmagasinet 2/11. Her gjengis protokoll fra det første akademiske kollegium som hadde sitt første møte 10. juni 1813. Protokollen ble sirlig ført av lektor Hersleb.

Ansatte i NHA har deltatt på mange kurs og seminarer, innenlands og utenlands, både som foredragsholdere og som deltakere. Gjennom disse aktivitetene formidles kunnskap om NHA og de krav til endringer som denne virksomheten vil innebære for spesialisthelsetjenesten. Samtidig får NHA kunnskap om relevante sider ved spesialisthelsetjenesten og de utfordringer etableringen av NHA vil medføre. NHA gjennomfører en særskilt kartlegging av hvilke ønsker om informasjonstuttrekk fra NHA forskere kan antas å ha. Det vil bli fastsatt strenge kriterier for godkjenning av hvem som kan få pasientinformasjon fra NHA, og informasjonen vil normalt bli gitt slik at pasientene ikke

kan identifiseres. NHA har betydelig oppmerksomhet rettet mot informasjonsmottak, informasjonssikkerhet og utlevering av informasjon, samt sikring av informasjonen i et tusenårsperspektiv.

NHA har etablert god kontakt med Tynset kommune, og har hatt besøk både av ordfører og rådmann, samt besøkt Tynset flere ganger.

Nøkkeltall 2011

Tilsyn, befaring og veiledning

Etter § 7 i arkivlova har Riksarkivaren ”rettleings- og tilsynsansvar for arkivarbeidet i offentlige organ. Riksarkivaren kan krevje seg førelagt for godkjenning journalsystem, arkivnøklar, arkivinstruksar mm, inspisera arkiv og gje pålegg som er naudsynte for å oppfylle føresegner gjevne i eller i medhald av lova”.

For Arkivverket samlet er det i 2011 foretatt 118 varslede og dokumentbaserte tilsyn med offentlige arkivskapere (mot 61 tilsyn i 2010). Av disse var 45 tilsyn rettet mot statlig sektor (mot 47 tilsyn i 2010) og 73 tilsyn mot kommunal sektor (mot 14 tilsyn i 2010). 23 av tilsynene overfor statlig sektor i 2011 var rettet mot elektronisk arkivdanning. Oversikt over Arkivverkets gjennomførte tilsyn i 2011 framgår av tabellen nedenfor. Tallene for 2010 står i parentes.

Institusjon	Tilsyn med statlige arkivskapere 2011 (2010)	Tilsyn med kommunale arkivskapere 2011 (2010)
Riksarkivet	23 (43)	(0)
SA Oslo	0 (2)	5 (0)
SA Hamar	0 (1)	2 (0)
SA Kongsberg	0 (0)	57 (0)
SA Kristiansand	0 (1)	0 (2)
SA Stavanger	0 (0)	0 (0)
SA Bergen	(0)	(0)
SA Trondheim	22 (0)	8 (9)
SA Tromsø	0 (0)	1 (3)
Samisk arkiv	0 (0)	0 (0)
Totalt 2011	45 (47)	73 (14)

Veiledning av arkivskapere foregår både ved besøk og ved å besvare skriftlige og muntlige henvendelser. Arkivverket har i 2011 behandlet til sammen 2367 henvendelser fra offentlig sektor (mot 3119 i 2010), fordelt med 1640 fra statlig sektor (mot 2417 i 2010) og 727 fra kommunal sektor (mot 722 i 2010).

Dette tyder på at offentlige arkivskapere fremdeles i stor grad bruker Arkivverket som rådgiver i arkivfaglige spørsmål. At tallet på henvendelser har sunket noe kan bl.a. tyde på at offentlige organer i større grad bruker og har nytte av Arkivverkets internettsider etter at disse ble lagt om i 2010.

1833
Stille

Hvordan aktivitetene er fordelt i de ulike enhetene i Arkivverket i 2011 framkommer av tabellen nedenfor.

Institusjon	Veiledning av statlige arkivskapere 2011	Besvarte henvendelser fra statlige arkivskapere 2011	Veiledning av kommunale arkivskapere 2011	Besvarte henvendelser fra kommunale arkivskapere 2011
Riksarkivet	25	315	36	210
SA Oslo	50	120	35	80
SA Hamar	70	40	93	72
SA Kongsberg	22	28	0	7
SA Kristiansand	0	29	0	5
SA Stavanger	0	15	0	4
SA Bergen				
SA Trondheim	500	496	70	68
SA Tromsø	8	234	4	42
Samisk arkiv	1	2	0	1
Totalt 2011	676	964	238	489

Befaring hos og veiledning av private arkivskapere er en viktig del av arbeidet for å stimulere til bevaring av privatarkiver. Fordelingen på de enkelte institusjoner vises i tabellen. Tallene for 2010 står i parentes.

Institusjon	Befaring hos private arkivskapere I 2011 (2010)	Veiledning av private arkivskapere I 2011 (2010)	Besvarte henvendelser fra private arkivskapere i 2011 (2010)
Riksarkivet	31 (24)	70 (81)	200 (227)
SA Oslo	8 (21)	10 (4)	40 (110)
SA Hamar	7 (5)	160 (90)	50 (32)
SA Kongsberg	0 (1)	0 (5)	2 (1)
SA Kr.sand	1 (2)	1 (4)	20 (8)
SA Stavanger	8 (11)	0 (10)	20 (70)
SA Bergen	(3)	(3)	0 (0)
SA Trondheim	7 (6)	70 (30)	94(81)
SA Tromsø	4 (0)	25 (48)	51 (35)
Samisk arkiv	5 (2)	15 (37)	11 (35)
Totalt	71 (75)	351 (312)	488 (599)

Her dem paa deres Del. Allig. Saur. etc.

Avleveringer, deponeringer og magasinkapasitet

Tabellen nedenfor viser for hver enkelt institusjon total magasinkapasitet og hvor mye som sto ledig ved utgangen av 2011. Alle tall er oppgitt i hyllemeter.

Institusjon	Magasinkapasitet totalt	Magasinkapasitet, ledig	Prosent ledig
Riksarkivet	155 600	15 850	10,2 %
SA Oslo	-	-	-
SA Hamar	13 786	4 521	32,8 %
SA Kongsberg	18 000	4 274	23,7 %
SA Kristiansand	12 430	1 211	9,7 %
SA Stavanger	20 569	4 600	22,4 %
SA Bergen	34 000	18 000	52,9 %
SA Trondheim	40 192	5 545	13,8 %
SA Tromsø	20 000	9 782	49 %
Samisk arkiv	2 075	1 213	62,6 %
Sum SA, samisk	161 052	49 146	30,5 %
Sum Arkivverket	316 052	64 996	20,6 %

Etter § 10 i Arkivlova skal statlige arkiv leveres til Arkivverket. Også viktige privatarkiv blir avlevert eller deponert til etaten.

Tabellen nedenfor viser for hver enkelt institusjon hvor mye arkivmateriale som er avlevert eller deponert i 2011, samt status for arkivmateriale som er vanskelig tilgjengelig og for avleveringsetterslep. Alle tall er oppgitt i hyllemeter.

Institusjon	Avlevert statlig arkivmateriale	Avlevert og deponert privatarkivmateriale	Sum avlevert arkivmateriale	Ordningssetterslep (vanskelig tilgjengelig)	Avleveringssetterslep papirarkiv i statsforvaltningen
Riksarkivet	8 631	1 049	9 680	7 177	23 169
SA Oslo	203	64	267	0	4 000
SA Hamar	100	45	145	317	2 000
SA Kongsberg	550	10	570	326	4 000
SA Kr.sand	23	56	79	414	1 100
SA Stavanger	150	390	540	250	10 000
SA Bergen	1 116	3	1 119	350	3 500
SA Trondheim	825	59	884	430	10 000
SA Tromsø	857	9	866	325	500
Samisk arkiv	0	65	65	617	-
Sum SA, samisk	2 708	698	3 416	2 679	31 600
Sum Arkivverket	12 455	1 750	13 099	10 206	58 269

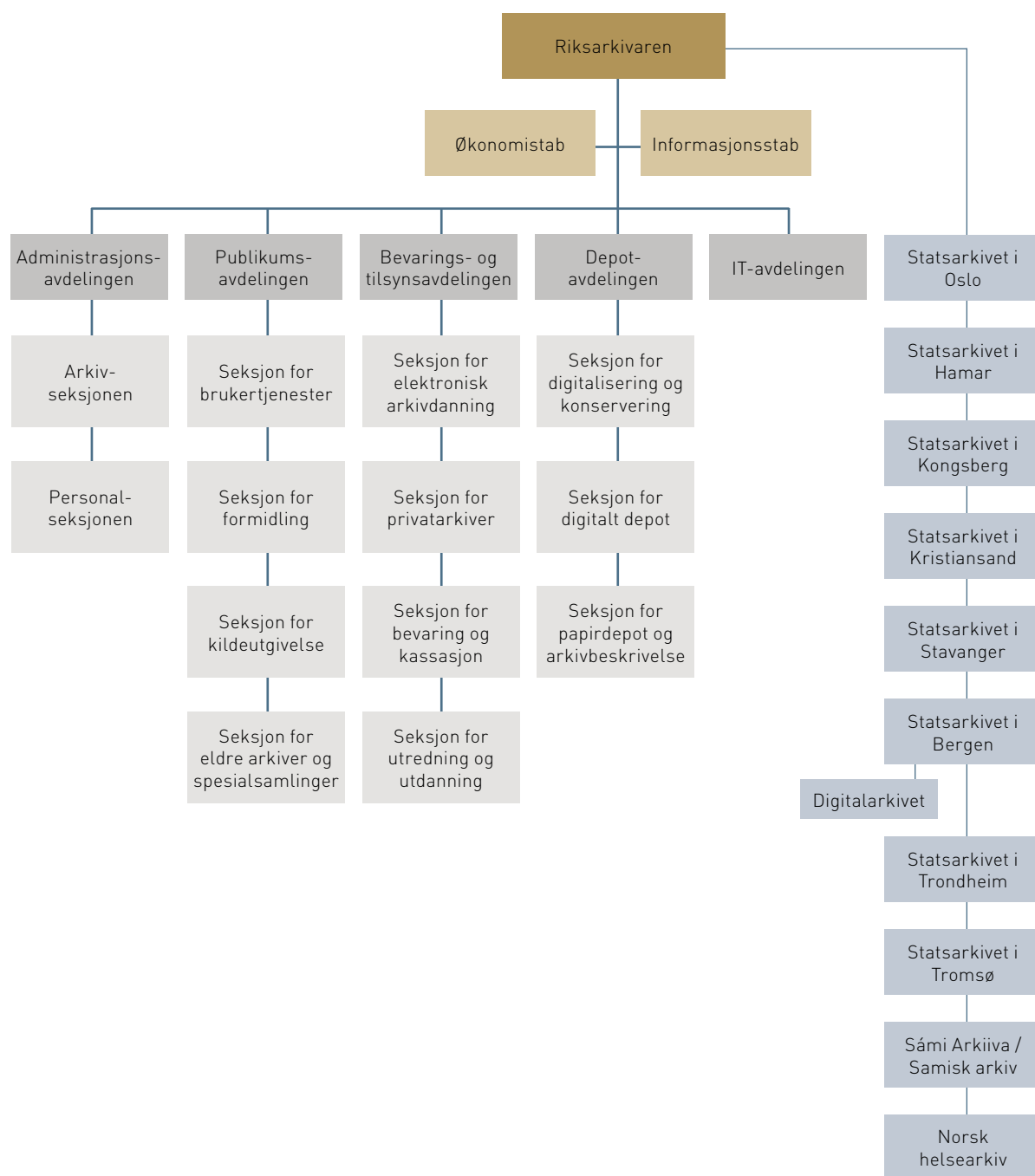
Regnskap

(Tall i hele 1000)	Bevilgning	Bevilgning	Regnskap	Regnskap mot bevilgning	
	2010	2011		2011	%
Post 01 Driftsutgifter	267 266	283 152	284 715		
- Lønn og overtid			132 269		
- Drift av bygninger			127 597		
- Annen drift			24 849		
Post 01 Ymse inntekter og refusjoner	-5 050	-8 600	-14 689		
Sum Post 01	262 216	274 552	270 026	-4 526	98,4 %
Post 21/22 Spesielle driftsutgifter	7 370	15 300	17 116		
Post 21/22 Inntekter ved oppdrag	-7 370	-15 300	-17 116		
Sum Post 21/22	0	0	0		
Post 45 Større utstyrsanskaffelser	10 062	10 311	5 370	-4 941	52,1 %

Personale

	Antall ansatte	Kvinner	Menn	Turnover (prosent)
Riksarkivet	145	66	79	2,05
Trondheim	30	16	14	3,23
Bergen	25	16	9	7,69
Stavanger	21	15	6	0,00
Kristiansand	17	8	9	5,88
Hamar	16	10	6	0,00
Kongsberg	14	8	6	0,00
Tromsø	13	6	7	0,00
Oslo	12	6	6	0,00
Norsk helsearkiv	8		8	0,00
Samisk arkiv	3	1	2	0,00
Totalt Arkivverket	304			
Årsverk	259			

Organisasjon

Debet		Videnskabelige	
1898			
Oktober	1	Anst. Kassa: Dr. Kist. v. Jordan	1 Kr. 50 --
	14	" " " " " " " "	2 " 50 --
November	17	" " " " " " " "	" " 50 --
December	1	" " " " " " " "	" " 300 --
	14	" " " " " " " "	3 " 300 --
	29	" " " " " " " "	" " 150 --
Februar	15	" " " " " " " "	1 " 400 --
Marts	7	" " " " " " " "	1 " 120 --
Maj	25	" " " " " " " "	32 32
			<u>1933 33</u>
			Th. 1933 33
1899			
November	23	Anst. Kassa: Kist. v. Jordan	10 " 30 33
1900			
Maj	23	Anst. Kassa: Kist. v. Jordan	16 67 ✓
		af Ks. 666 67 f. 1/11 99 - 1/11 00	17 1/2
September	27	" " " " " " " "	20 " 50 --
November	19	" " " " " " " "	22 " 16 66 ✓
1901			
Januar	10	" " " " " " " "	24 " 1000 --
			<u>Th. 1533 33</u>
1901			
Septbr.	13	Anst. Kassa: Løst. v. Jordan	31 Th. 300 --
November	19	" " " " " " " "	32 " 500 --
			<u>Th. 800 --</u>
			Th. 800 --
			Th. 400 --

Regnskapsprotokoll som viser utbetalingen fra Nansenfondet til Kristian Birkeland 1898. Fra Arkivmagasinet 3/11, som var viet Nansen-Amundsenåret.

Riksarkivet

Sognsveien 221
Postboks 4013 Ullevål Stadion
0806 Oslo
Telefon: 22 02 26 00
Telefaks: 22 23 74 89

Norsk helsearkiv

Sognsveien 221
Postboks 4013 Ullevål Stadion
0806 Oslo
Telefon: 22 02 26 00
Telefaks: 22 23 74 89

Statsarkivet i Oslo

Sognsveien 221
Postboks 4015 Ullevål Stadion
0806 Oslo
Telefon: 22 02 26 00
Telefaks: 22 23 74 89

Statsarkivet i Hamar

Lille Strandgate 3
2317 Hamar
Telefon: 62 55 54 40
Telefaks: 62 52 94 48

Statsarkivet i Kongsberg

Frogsvei 44
3611 Kongsberg
Telefon: 32 86 99 00
Telefaks: 32 86 99 10

Statsarkivet i Kristiansand

Märthas vei 1
4633 Kristiansand
Telefon: 38 14 55 00
Telefaks: 38 14 55 01

Statsarkivet i Stavanger

Bergelandsgt. 30
4012 Stavanger
Telefon: 51 50 12 60
Telefaks: 51 50 12 90

Statsarkivet i Bergen

Årstadveien 22
5009 Bergen
Telefon: 55 96 58 00

Statsarkivet i Trondheim

Maskinistgt. 1
7042 Trondheim
Telefon: 73 88 45 00
Telefaks: 73 88 45 40

Statsarkivet i Tromsø

Postboks 6315
9293 Tromsø
Telefon: 77 64 72 00
Telefaks: 77 64 72 01

Samisk arkiv/Sámi Arkiiva

9520 Kautokeino
Telefon: 78 44 85 60
Telefaks: 78 44 85 69

